

Digitales Brandenburg

hosted by **Universitätsbibliothek Potsdam**

Sefer Qiryah ne'emanah

kolel Nevi'im u-khetuvim

Sefer Shoftim

Shelomoh ben Yitshaq

Fyorda, 5565 [1804/1805]

ינ

urn:nbn:de:kobv:517-vlib-9656

וַהֲרֹה לִי כִי הָיָה לִי הַלְלוּ
לְכֹהֵן :

יח (א) בַּיָּמִים הָהֵם אֵין מֶלֶךְ
בְּיִשְׂרָאֵל וּבַיָּמִים הָהֵם
שָׁכַט הַדָּנִי מִבְּקִשְׁלוֹ נַחֲלָה
לְשִׁבְתָּ כִּי לֹא נִפְלְאוּ עַד הַיּוֹם
הַהוּא בַּהֲוֶה שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל
בְּנַחֲלָה : (ב) וַיִּשְׁלַחוּ בְנֵי־דָן
מִמִּשְׁפַּחַתָּם חֲמֹשֶׁה אַנְשִׁים
מִקְצוֹתָם אַנְשִׁים בְּנֵי־חֵיל
מִצְרַעַה וּמֵאֲשֵׁהָאֵל לְרַגֵּל אֶת־
הָאָרֶץ וּלְחַקְרָהּ וַיֹּאמְרוּ אֲלֵהֶם
לָכוּ חִקְרוּ אֶת־הָאָרֶץ וַיָּבֹאוּ
הַרְאֵפוּרִים עַד־בֵּית מִיכָה וַיִּלְוּנוּ
שָׁם : (ג) הִמָּה עַם־בֵּית מִיכָה

וַיִּזְד וּנְאֻהֵל גַּעְהוּ לְאַסֹּן , דַּעוּ אִיד הַאֲבַע
אֵינֶן לֹו צוּם פְּרוֹסְטֵר .
יח (א) אִוּם דִּיזַע צִיִּט אֶלֶם קִיִּן
רַעְגַעְנִט אֵין יִשְׂרָאֵל וּוְאֵר , אִוּם עֵבֶן
דִּיזַע צִיִּט , זִוּכְטַע דַּעַר שְׁטַאָם דָּן , אֵיִן
עַרְבִטִיִּל אֵין כּוּיִץ צוּ נַעְהִטֵן , דַּעַן אִוּטֵר
דַּעַן שְׁטַעֲמֵן יִשְׂרָאֵל'ס אִוּט אִיחֶם , בּוּז
דַּאָהִין , נִיכְט גִּנוּג אֵן עַרְבִטִיִּל צוּ גַפְאֵלֵן .
(ב) דַּאָהַעַר שִׁיקְטַע אֵיִן טִיִּל דַּעַר זַעְהַנַּע
דָּו'ס , פֶּאָן צַרַעַה אִוּט אֲשֵׁהָאֵוֹל , אִוּט
אִיִּהַרַעַר פֶּאָמִיל ע , פֶּיִגְף וּוְאִקְרַע מַעַנַר ,
דַּאָן לַאֲנַד צוּ דוּרְכוּוְאִנְדֵרֵן , אִוּט אִוּטֶע
צוּקִוּנְדֶשְׁאֶפֶטֵן , אִוּט שְׁפֶרְאֵכֵן צוּ אִיִּהֲנֵן :
נַעְהִט הֵין , אִוּט עַרְקִוּנְדֶשְׁאֶפֶטֵט דַּאָן
לַאֲנַד , זִוּא רִיזִטֵן אִיבֵר דַּעַן בַּעַרְג אֶפְרִים ,
קֶאָטֵן אֵן מִיכָה'ס דַּוּוּז , אִוּט אִיבֵר
נֶאֱכַטְטֵן דַּאָרֶט . (ג) אֶלֶם זִוּא נֶאָה אֵן
מִיכָה'ס וּוְאֵהֲנִיג וּוְאֵרֵן , עַרְקֶאָנְטֵן זִוּא
דִּיא שְׁטִיטַע דַּעַם יוּנְגֵן לִוּי , קַעְהַרְטֵן כִּיִּיא
אִיִּהֶם אֵיִן , אִוּט פֶּרְאָנְטֵן אִיִּהֵן : וּוְעַר
בְּרֶאֱכַטַע

וַהֲמָה הִבִּירוּ אֶת־קוֹל הַנַּעַר הַלְלוּ
רִשִׁי

יח (א) בַּיָּמִים הָהֵם , עִיִּן נַהֲקִדְמָה .
כִּי לֹא נִפְלְאוּ , יְדוּשָׁה כְּפִי הַרְאִוּ לִוּי
בְּאֶרֶץ מִכְּבֹשֶׁת , ב'ש' כִּיִּהוּשַׁע וַיִּבֹא נְבוּל בְּנֵי־דָן
מֵהֶם (י"ט מ"ה) (רש"י) . וַשְׁעוֹר הַכְּתוּב : כִּי לֹא נִפְלְאוּ לִוּי עַד הַיּוֹם הַזֶּה בְּנַחֲלָה (אֲשֶׁר)
צִוּוּ שְׁבִטֵי יִשְׂרָאֵל , וְהוֹצִיאוּ לִיכָד אֶל אֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא נִפְלְאוּ . (ב) מִקְצוֹתָם , אֵין
הַמ"ס לְשִׁימוֹשׁ מֵן , כִּי אֵין אֲחֵרִיָּה דִנָּשׁ כּוּשְׁפֵט לְכוּחֹת עַל חֲסִרוֹן ט"ן , אֶךְ פִּירוּשׁוֹ כְּמוֹ קֶנֶת ,
וְהַמ"ס הַלְלוּ מִיִּוּ . וַשְׁעוֹר הַכְּתוּב : מִקְצֵת בְּנֵי־דָן מִצְרַעַה וּמֵאֲשֵׁהָאֵל שְׁלֹמוֹ מִשְׁפַּחַתָּם חֲמֹשֶׁה
אֲנָשִׁים . וְטַעַם בְּנֵי־חֵיל עִיִּין בְּבִאֹר סַפְרֵי שְׁמוֹת (י"ח כ"א) . וּוְלִוּוֹנֵי שֶׁם , כִּלְלֵן , וְאֲחֵרִיָּו מִפְרַשׁ
הַאֶךְ , וְאֲמַר כִּי בְּבִאֹר סַפְרֵי לְבֵית מִיכָה הִכִּירוּ אֶת־קוֹל הַנַּעַר , וַיִּסְרוּ שֶׁם (ג) אֶת
קוֹל הַנַּעַר , שְׁמַעְהוּ מִדְּבַר 'וְהִכִּירוּהוּ בְּקוֹלֵוּ .
וְלִפ'וֹ הַכְּרַת לְמַר שֶׁהִיָּה הַנַּעַר הַלְלוּ מִיּוֹדַעַם
וּמִכִּירָם , אִוּ אֲפֶסֶר לְפֶרֶשׁ אֲחֵרֵי שִׁדְעוּבוֹ כִּי
אֲנָשִׁי אֶפְרַיִם לֹא יָכִינוּ לְדַבַּר שִׁ'ן יְמִינֹת ,
הִנֵּה

יח (ב) עַד בֵּית מִיכָה , סַמּוּד לְבִיתוֹ :
וַיִּלְוּנוּ , פֶּתַעַל עוֹמֵד : (ג)
הֶלֶם , הַמָּה : (ו) רַבָּר

יש
זור
ים
זו
זוא
חס
שר
כה
כהן
בסק
יתק
הלוי
ר לו
מכה
כהן
אמר
יטיב
ה
(ב) באר
וק שנה
סדר לכל
בגלים
מחיתק
לם לנו
לבושן
הלוי

בראכטע דרך היהער ? וואו איזט רייר
 דיין גשעפט ? וואס דיין לאהן ?
 (ד) עד אנטווארטטע איהנו, דים אונד
 דאז האט מיכה מיט מיר פארגנאמן, ער
 האט מיר גמיהטט, אונד איד ווארד
 זיין פריסטער. דא זאגטן זיא צו איהם :
 פראגע דאך גאט אונד לאס אונס וויסן,
 אב אונס דער וועג גלינגן ווירד, דען וויר
 געהן. (ו) דער פריסטער אנטווארטטע
 איהנו : געהט אין פרידן, דער עוויגע
 ביליגט דען וועג, וועלכען איהר געהט.
 (ז) הירויף ועצטן דיא פינף מענר דיא
 דייוע פארט, קאמן נאך ליש, אונד
 זאהן, דאז פאלק דארין זארגלאז,
 נאך ארט דער צידונים, זיכער אונד
 רוהיג

הביאה הלאם ומה אתה עשה
 בזה ומה לך פה : (ה) ויאמר
 אלהם בזה וכזה עשה לי מיכה
 וישכרני ואתה לך לכהן :
 (ה) ויאמרו לו שאלנו
 באלהים ונדעה התצליח דרבנו
 אשר אגחנו הלכים עליה :
 (ו) ויאמר להם הבה לכו
 לשלום נכח יהוה דרככם אשר
 הלכו בה : (ז) וילכו חמשת
 האנשים ויבאו לישה ויראו
 את העם אשר בקרבה

יושבת לבטה כמשפט צידנים

שקט

רשי

באור

הכה בשמעם את הנער מדבר הכירוהו שלא
 מכני אפרים הוא, וזכרו אולי מולדתו וזו
 וסורו אליו. ומה לך פה, מה נשכרתיך פה
 ודו"ל דרשו בזה כפי שכתבין (דף ק"ע"א)
 (ה) בזה ובה, השיב להם על שאלתם, ויאמר להם את כל אשר עשה לי מיכה. (ה) באהים,
 אמרו לו ל כל אלהים האומר נמיכה טוב חן מאחד שהוא קודם, כל ימי היות בית אלהים
 בצלם. ופירש בתרפים, שמדברים על ידי מכשפות. עיין לעיל (ח' כ"ז) ויהיב ראוי
 לתרגם (פראגע דאז אראקעל). (ו) נכח ה' דרכיכם, כתרגומו אתקין ה' ית אורח חכין
 וטעם נכח נגד פניו, כלומר אינכם הרים מאחרי ה' בלכתכם, כי הוא רנה את דרככם.
 ורש ימי נכס הקב"ה גנוי. לדעתו טעם נכח כטעם נכח עיני ה' דרכי אים (משלי ה' כ"א)
 ויהי אים בן משונת הטוי כרוז משונת ארחקל בימים ההם אשר הערישו להאיב את אוליהם
 בלשנא דמשונת לתרי אפי, למען לא יכזבו בכל פנים (כידוע לכל קורא בספריהם), כי
 חס לא בעליו היה אומר להם, הלא אמרתי נכח ה' לבדו דרככם, לא יחסן לבנות לכס
 תהותכם. והנה נשא הטוי את השם הנכבד על שפתיו, כי היה כהני התרפים אומרים
 שידברו עמהם באמנעות הפסל או התרפי. (ו) יושבת, כלעם לאן זכר ומעטים ל"ב,
 וכאן זכרה העם (ירמיה ח' ה'). ואין מכלים דבר, ת' וליה דמניק, ודומ' לו לא הכלמט
 שאמר דוד לנבל (ש"א כ"ה'), והכוונה אין להם שכנים שיוקום ויכלימום באום דבר,
 לכן הם שוקעים בטח מכלי יראת אויב, ויהיו נוסים להכבש. יודש עזר, מלת ואין משמעת
 ביוקום זרים, ועזר מענין זה יעבור צעמי (ש"א ט"ו') ונקרא המושל בן, לפי שהוא
 עוזר ומונע את העם מלעשו את הישר. טעיניו. והלכין בזה כ"ש הרלב"ג שלא היתה המלוכה

שנאמר בו אל תקרב הלום נמי טס מה לאדם ומה זה
 בורה : (ה) האל נא באלהים. בתרפים שמדברים
 על זרי מכשפות : (ו) נכח ה' דרככם. נכח
 הקב"ה גלוי כי זה אין בו טעם : (ז) ואין סכלים
 דבר

אין שם מחסור כל דבר אשר
 בארץ : (יא) ויסעו משם
 ממשפחת הדני מצרעה
 ומאשהאל יש מאות איש
 חגור כלי מלחמה : (יב) ויעלו
 ויחנו בקרית יערים ביהודה
 על-בן קראו למקום ההוא
 מחנה-דן עד היום הזה הנה
 אחרי קרית יערים : (יג) ויעברו
 משם הר-אפרים ויבאו עד-
 בית מיכה : (יד) ויענו חמישת
 האנשים ההלכים לרגל את-
 הארץ ליש ויאמרו אל-אחיהם
 הידעתם כי יש בבתים האלה
 אפוד ותרפים ופקל ומסכה
 ועתה דעו מהרהעשו :
 (טו) ויסורו שמה ויבאו אל-

גיבט , איינן ארט וואָ ניכטס מאַנגלט ,
 פֿאַן אַללעם וואָס אירגנד איין לאַנד
 טרענט . (יא) דא בראַכן אויף דער
 שטעללע , פֿאַן צרעה אונד אשחאל ,
 ועכסהונדרט מאַן אויף , אַוויס דעם
 שטאַמע דן , גריסטעט מיט געטיגן
 קריגסגרעהטן . (יב) צאָגן הינויף ,
 אונד לאַגרטן זיך בייא קרית יערים אין
 יהודה , (מאַן נענט דאָהער דיון אָרט ,
 דאָן לאַגרט דן'ס , ביו אויף דען דרייטיגן
 טאַג , ער ליגט הינטר קרית יערים) .
 (יג) פֿאַן דא זעצטן זיא איהרן צוג פֿאַרט ,
 נאך דעם בערג אפרים , אונד אַלס זיא
 אַן דיא וואָהנונג דעם מיכה אַנקאַמן .
 (יד) פֿינגן דיא מענר אַן וועלכע דויני
 בעגאַנגן ווארן דאָן לאַנד ליש אויסען-
 קונדשאַפֿטן , אונד שפראַכן צו איהרן
 ברידרן : וויסט איהר דאָס אין דיון
 גהיזרן , אפֿוד אונד תרפֿים , איין
 בעגאַנסם אונד גהויגעס בילד אויט ?
 איברלענט נון וואָס איהר צו טוהן האַבט .
 (טו) זיא קעהרטן דאָרט איין , גינגן
 אין

ב א ו ר

בית

למען טכל לשאל צם ככלעת כרכיני . ולהבין
 הפסוקים הנז'ים נריך להקדים ולומר : כי
 צבואם עד בית מיכה שלחו לשאל ששלי הנער
 הלוי , והוא יבא לקראתם אל פתח השער ,
 כ"ש והכהן נכב פתח השער , ובעוד שהכהן
 מדבר את ששמות האיש , צבוא המרגלים
 הביתה , ולקחו את התרפים , כי הם ידעו את
 מקומם , והביאום אל פתח השער , וכראות
 הכהן ואת שאל מה אתם עושים ? וקשוב לזה
 כתב הר"י אברבנאל . (טו) ויסורו , עמדו
 לטוב

צאחק , לא תחסר שם כל דבר אשר ימצא צבוא
 ארץ זמרת' (יב) על בן קראו , עד סוף
 הפסוק מאמר שוסנר . (יד) בבתים האלה ,
 כראה שלא היה בית מיכה בעיר כי אם בשדה
 רחוק מיושב , וסכיניו בתים אעט' לשבת הכהן
 והכלבים לו , וכן נשמעות הכתוב והאנשים
 אשר בבתים אשר עם בית מיכה מעקו (להלן
 כ"ב) . דעו מה תעשו , לא אמרו לשאל
 צבואים , כי כבר אמר להם שיליחו , לא אמרו
 עוברו דכרו , איך נביא את התרפים בידינו ,

מכלל יופי

שעריך אליהם : (יא) חגור כלי מלחמה , אינו סמוך כאשר ידמה הענין , לא חסר
 בית

בֵּית הַנֶּעַר הַלְלוּ בֵּית מִיכָה
 וַיִּשְׁאַל־לוֹ לְשָׁלוֹם: (טו) וַיִּשְׁעַר
 מֵאוֹחַ אִישׁ חַגְוֵרִים כָּלִי מִלְחָמָתָם
 נִצְבִים פָּתַח הַשַּׁעַר אֲשֶׁר מִבְּנֵי
 דָן: (יז) וַיַּעֲלוּ חֲמֹשֶׁת הָאֲנָשִׁים
 הַהֹלְכִים לְרֵגֶל אֶת־הָאָרֶץ בָּאוּ
 שָׁמָּה לְקַחוּ אֶת־הַפֶּסֶל וְאֶת־
 הָאִפֹּד וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־
 הַמִּסְכָּה וְהִכְהִין נִצְבֵי פֶתַח הַשַּׁעַר
 וַיִּשְׁשִׁי מֵאוֹת הָאִישׁ הַחֲגֹר כָּלִי
 הַמִּלְחָמָה: (יח) וְאֵלֶּה בְּאוֹ בֵּית
 מִיכָה וַיִּקְחוּ אֶת־פֶּסֶל הָאִפֹּד
 וְאֶת־הַתְּרָפִים וְאֶת־הַמִּסְכָּה
 וַיֹּאמְרוּ אֲלֵיהֶם הַכֹּהֵן מָה אַתֶּם
 עֹשִׂים: (יט) וַיֹּאמְרוּ לוֹ הַחֲרָשׁ
 שִׁים־יָדְךָ עַל־פִּיךָ וְלֹךְ עִמָּנוּ
 וְהִירֵה־לָנוּ לְאָב וּלְכֹהֵן הַטּוֹב
 הַיּוֹתֵף כֹּהֵן לְבֵית אִישׁ אֶחָד אוֹ
 הַיּוֹתֵף כֹּהֵן לְשִׁבְטֵי וּלְמִשְׁפַּחָה

אין דאז הויז , וואָ דער יונגע לוי וואָר
 נעמליך אין דאז הויז דעם מיכה , אונד
 ערקונדיגטן זיך נאך זיינס וואָהלכע־ינדן .
 (טו) דיא זעכסהונדערט מאָן אויס דעם
 שטאַמע דן אבר , מיט דען וואָלען גריס־
 טעט , בליכנ אַם איינגאַנגע דעם טאַהרש
 שטעהן . (יז) גון מאַכטן זיך דיא פֿינף
 לייטע וועג , וועלכע הינגעגאַנגן וואָרן
 דאָ לאַנד אויסשוקונד שאַפֿטען , גינגן
 הינין , אונד נאַמן דאָ גהויענע בילד ,
 דען אפֿוד , דיא תְּרָפִים , אונד דאָ
 געגאַסנע בילד ; אינדעם נעמליך דער
 פריסטער , בייא דען גוואַפֿנטן זעכס
 הונדערט מאן אַם טאַהרע שטאַנד .
 (יח) וואָרן יענע אין דאָ דהויז דעם
 מיכה געגאַנגן , אונד האָטן דאָ בילד ,
 דען אפֿוד , דיא תְּרָפִים , אונד דאָ
 געגאַסנע בילד וועגנאַטן . דא שרַאָך
 דער פריסטער צו איהנן : וואָס טוהט
 איהר דא ? (יט) יענע שפראַכן שווייג !
 האַלטע דיינ מונד ! קאם ליבר מיט
 אונס , אונד זיא אונד פֿאַטר אונד
 פריסטער ; אָדר איזט'ס דיר עטוואַ ליבר ,
 איין פריסטער אים דהויזע איינס איינציגן
 מאַנס צו זיין , אַלס אין איינס שטאַמע ,
 אין איינר גאַנצן פֿאַמיליע אין ישראל ?
 דער (כ) דער

בישראל באור

להנפיש . ויבואו אל בית הנער , האנשים אשר
 שלחו לשאול בשלחו , והם לא היו השרגלים .
 (טו) נצבים פתח השער , לראתהי' מחינת
 עץ מקפת את הבתים כולם , וכנסיים אליהם

מכלל יופי

בית השמוש חגור בכלי מלחמה : (טו) פתח השער , נקרא פתח מה שישמן
 השער חוץ לדלתות , כי הכל יקרא שער בין מבפני בין מבחוץ עם הדלתות ,
 והאסקופה החיצונה כמו שהוא עם המזווח והמשקוף נקרא פתח לפי שהוא נפתח
 חסיד אף בחסגר הדלתות היא נשאר פתוח : (יט) והי' לנו לאב , כלו קצין וגדול
 כמו

(כ) דער פריסטר וואר פראָה , נאם אפוד אונד הרפוס , אונד ראז כילד , אונד מישטע זיך אונטר ראז פֿאַלק .
 (כא) נון קעהרטן זיא זיך איהרס וועגס , אונד שיקטן קינדר , פֿיה , אונד אללעם בשווערליכע פֿאַר אויס . (כב) זוא ווארן שאַן ווייט פֿאַן דער וואַהנונג דעם מיכה ענטפֿערנט , אלס דיא לייטע , וועלכע אום מיכה'ס הויז וואַהנטן , אויף גבאָטן ווארדן . זיא האַלטן דיא קינדר ה'ס איין . (כג) ריפֿן איהנען , ריזע ווענדטן זיך אום , אונד שפראַכן צו מיכה : וואס ווילסט דוא , דאס דוא ריינע לייטע אויף גבאָטן ? (כד) ער ערווירטע : מיינע געטר , דיא איך מיר אנגשאַפֿט , האבט איהר מיר גנאָמן , דען פריסטר ענטפֿיהרט , אונד דאָפֿאַן גנאָנגן , וואס זאלל איך מעהר וואַללן ? אונד אוהר פֿראַגט נאך : וואס ווילסט דוא ? (כה) דא שפראַכן דיא קינדר דן'ס : לאם

בישראל : (כ) וייטב לב הפהן ויקח את האפוד ואת התרפים ואת הפסל ויבא בקרב העם : (כא) ויפגו וילכו וישמו את הטיף ואת המקנה ואת הכבודה לפניהם : (כב) המה הרחיקו מבית מיכה והאנשים אשר בבתים אשר עספית מיכה גזעקו וידביקו את בני דן : (כג) ויקראו אל בני דן ויסבו פניהם ויאמרו למיכה מה לך כי גזעקת : (כד) ויאמר את־אֱלֹהֵי אֲשֶׁר עָשִׂיתִי לְקַחְתֶּם ואת הכהן והלכו ומה לי עוד ומה־זה האמרו אלי מה־לך :

(כה) ויאמרו אליו בני־דן אל־תשמע

באור

כי אין איש בבית למחות בידם . (כא) אח הטף , האש מאות איש הלכו עם טפס נשיהם ומקניהם , כי היו בטוחים שילכדו העיר (מרד"ק) . ואת הכבודה , פונטו"מא בלע"ז [והוא פשוט , בשווערליך] , כל דבר שהוא כבד בהליכתו , שאיני יכול לרחק אם ירדטו אחריהם (רש"י) . (כב) גזעקו , זעקו זה לזה להתאסף . (כד) ומה לי עוד , לזעק .

מכיל יופי

ממעלות : (כא) ולת הכבודה . משולות כל דבר שהוא כבד בהליכתו וסמנו וכן לפרוץ אש וידשו בני המקום אחריהם : הכבודה . פונטו"מא בלע"ז (כב) ומה הכבודה , בני דן א' הקוראים אליהם : (כד) מה לי עוד . ומה כשאר לי עוד : (כה) אנשים מרו כסא' כעמקים טיש כביעמינו : (כז) ליש

כמו האב שהוא קצין לבן : (כא) הכבודה , האר כפלס ארמה , והוא כתוב בו"ו עם הרגש , ר"ל מקניהם ושאר ממונם ענין כבדות : (כב) הרחיקו , פועל עומד : עם סמוך : גזעקו , ענין קבוץ ואסיף , וכן כי גזעקת , וגם הא' מענין זעקה , כי בזעק האדם מעושק שיעשקוהו יאספו העם לקול זעקתו , והוא המועיק : וידביקו , ענין רדיפה והשגה ותרנום ושיגם וארביקונו : (כג) ויסבו , בא ברגש הסמך והבית אע"פ שרגש הסמך לא ה' צריך נשאר עם הרבים כמו שר' עם היחיד : (כה) פגו

יפגעו

הַיָּשָׁמַע קוֹלָהּ עִמָּנוּ פֶּן יַפְגְּעוּ
בָכֶם אַנְשִׁים מְרֵי נַפְשׁ וְאֶסְפַּתְהוּ
נַפְשָׁהּ וּנְפֶשׁ בִּיהָּ: (כו) וַיִּלְכְּוּ
בְנֵי־דָן לְדָרְכֵם וַיִּרְאוּ מִיָּבֶה בֵּית
חֻזְקִים הַמָּה מִמָּנוּ וַיִּפְּנוּ וַיֵּשְׁבוּ אֶל־
בֵּיתוֹ: (כז) וְהַמְּרָה לָקַחוּ אֶת־
אֲשֶׁר־עָשָׂה מִיָּבֶה וְאֶת־הַכְּהֵן
אֲשֶׁר הָיָה לָהֶם וַיִּבְאוּ עַל־לֵישׁ
עַל־עַם שֶׁקֵּט וּבֵטָח וַיַּכּוּ אוֹתָם
לְפִי־הָרֶב וְאֶת־הָעִיר שָׂרְפוּ
בַאֵשׁ: (כח) וַיֵּאֵין מַצִּיל פִּי
רַחֻקָּה הָיָה מַצִּידוֹן וַדְּבַר אֵין
לָהֶם עִם־אָדָם וְהָיָה בְּעַמְּקֵי
אֲשֶׁר לְבֵית־דָּרְחֻב וַיִּבְנוּ אֶת־
הָעִיר וַיֵּשְׁבוּ בָּהּ: (כט) וַיִּקְרְאוּ
שֵׁם־הָעִיר דָּן כִּשְׁמֵ דָן אֲבֵיהֶם
אֲשֶׁר יוֹלֵד לְיִשְׂרָאֵל וְאוֹלָם
לֵישׁ שֵׁם־הָעִיר לְרֵאשֶׁנָּה:

לאס אונס דינע שטימע ניכט ווידר הערן
זאנסט פאללן זיך גרימיגע לייטע און
אונד האנדער'ס גשעתן, אום דין, אונד
היגע הויה לייטע: (כו) דאמיט גונגן
היא קינד ד'נס איהם וועגס, ויזונד
מיכה, וועלכע זאדה דאס זאל איהם
איכה לעגן זינד, ווענדטע אום, אונד
קעהרטע נאד הונע צוריק: (כז) יענע
פיהרטען אלזא דאן, וואס מוכר זיך
מאכן לים, אונד דען פרוסט הען ער
האטע, מיט זיך וועג, קאמן אונד ליש,
איכה פילן אין פאלק, דאן הוהיג אונד
אונבעקומערט נואר, שלונגעס מיט דער
שערפע דעם שווערס, אונד פרכראנג
טען דוא שטאט: (כח) נימאנה קאס
צו הילפע, הען זיא וואר צו ווינט פלז
גוידן ענטפערט, אונד שפאנד זאנסט
מיט נימאנה אין כינדנים. (זיא לאג אים
טאהלע פאן בוח כתוב). זיא בויעטן זא
דאן דיא שטאט וונדר אויף אונד בויעטן
זיך דארין. (כט) זיא נענטן דיא שטאט
דן, נאך דעם נאמן איהם פאמדרן,
דער דעם ישראל גבארן ווארדן. פאר
העה אכר היס דיא שטאט ליש.

רשי (ל) ויקומו

ל' (כ) ליש שם העיר וכפסד יחוסע קובל שם
לשם על שמהו שם חכן טובה שמה לשם ופיה
כומה על חתן לשכט דן שמו לחוב על לשם וילע
כ' תנרום רעה לכפסד וראוי לתרגם (אונד נרעכטעסט זעלנכט דין, אונד דינע בויג
לייטע חומ'ס לעבן). (כה) ויהיא בעמק כו, חאנר

מכלל יופי

יפגעו, ענינו פגיעה חרב: ואספה, ענין כלי, ובפי מענין אוסיף אל אבותיך
וזהו מים: (כה) כי רחוקה, מלעיל, שלא כמנהג הטעם בחי' תוהרי' שמעמדת
בגעיא: (כט) וילד, נכתבו ועסדרגש: חאנר
יט (ב) וחונה

(ל) הור שטעלטן זיך דיין קינד דו
 דאן בילד אויף, אונד ירונתן, דער
 זאָהן דעם גרשם, איין זאָהן דעם מנשה,
 ער זאָוואָהל אלס זיינע נאכקאָמן, דיהני
 טען דעם שטאמע דן אלס פריסטר, ביו
 צור צייט, דאָ וואָ איינזאָהנר פֿרטריוכן
 וואָרדן. (לא) וואָ הילסן אלזאָ מיכה'ס
 בילד, וועלכס ער זיך מאַכן לויס, וואָ לאַנג
 גאַטס הויז אין שילה וואָר. **יט**
 (א) אום יענע צייט אלס קינדע
 גענט אין ישראל וואָר, לעכטע איין
 טאן אויס לוי, דער אס אויסרסטן ענדע
 דעם כערגעס אפרים וואָהנטע, אונד
 איין קעכסווייב גנאָמן האטע, אויס בית
 לחם יהודה. (ב) היום קעכסווייב וואָרד
 איהם אונטרייא, פֿרלויס איהן, זיינע
 נאך בית לחם יהודה, אין איהרם פֿאָ
 טרם

(ל) ויקימו להם בני דן את
 הפסל ויהונתן בן גרשם בן
 מנשה (נ' חלויה) הוא ובניו היו
 כהנים לשבט הדני עד יום גלות
 הארץ: (לא) וישלמו להם את
 פסל מיכה אשר עשה בלוימו
 היות בית האלהים בשילה

יט (א) ויהי בימים ההם ומלך
 אין בישראל ויהיו איש לוי
 גר בירכתי הר אפרים ויקח לו
 אשה פילגש מבית לחם יהודה:
 (ב) ותזנה עליו פילגש ותלך

מאתו אל בית אביה אל בית
 רש"י לחם

מאתו אל בית אביה אל בית
 כאור

מאמר מוסגר: (ל) גלות הארץ, יושבי הארץ,
 ולא יתכן שיאמר על יום גלות בימי נדקיהו,
 שכבר עברו כמה מנהיגי' בישרו ע' א מהארץ,
 כמו שמואל ואול ודוד ורבים וולתם, ואלס
 אחר עד יום גלות הארץ כי יתכן שגלתה הארץ
 הריא כשעמי רע בעיניה' עד שהקיס השס
 לישראל מושיע (רלל'ג) וכן דעת רד"קיר' ישעיה גאון, שלא כוון זאת לגלות נדקי', והעד
 על זה הכתוב אחריו, כל ימי היות בית להיס בשילה, הרי שעד יום גלו' הארץ, בל ימי היות
 בית ה' בשילה זמן אחד כוס.

כנלסת היא נחלת: (ל) בן מנשה. מפי
 כבודו של משה כתב ב'ון לשנות את השם וכנסת
 מלוים לומר שלא היה מנשה אלא משה עד יום
 גלות הארץ. בימי סתריב בגלות ראשונה:
 יט (ב) ותזנה עליו פלגש - ונתה אכיתו אל
 התון כל לשון זנות. איש אלא לשון זנות כפנת
 ברס

יט (א) בימים ההם, עיין בהקדמה. בירכתי, פירש' על פסוק ולירכתי העשן
 ימה (שמות כ"ב) לשון סוף הוא, וכן מיינספי תורח. (ב) ותזנה, פי' רד'ק
 זנות ממש. חזק נגד דעת ח' לכניטין (דף ו' ע"ב) ע"ש: והוכיחו אס. נתוספ' אלא יהיה
 זנות כחמשו, לא היה הלך לשון לקחה, כי נשמרו להתקור אפילו פלגשים אחריו זנותם,
 והניאו ראיה מפלגשי דוד שנאמ' בהן ותהינה כבודות עד יום מותן (ש"כ"ד') לפי שכל
 אליהן אכשלוס י לכן פירשו מפרשים אשיר' שלשון זנות זה אינו אלא לשון נטי' מלישה.

יט
 יט

יט (ב) ותזנה, תרגום ובסרת. תרגום רבד ה' בוח בסר ר' ל כותה אוחז ויצאה
 פביתו והלכה לב'י אבי', זפ'י וחלך פאתו שבעס בעלת עמה והלכה לה לבית
 תזונה (ע) יט
 אבי

מכלל יופי
 יט